

CONSIDERAȚII PRIVIND NATURA JURIDICĂ A CONTRACTULUI DE CONCESIUNE

Autor: Cristina BĂLĂNICI, st. gr. DP-1213
Conducător științific: conf. univ. dr. Ilie TEACĂ

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În condițiile în care proprietatea publică poate aparține doar statului sau unităților administrativ-teritoriale, autoritățile publice de nivel central și respectiv local exercită prerogativele dreptului de proprietate publică, mai puțin în ce privește înstrăinarea, fiind vorba de bunuri inalienabile. Legislația în materie asociază concesiunea drept o modalitate de valorificare a bunurilor publice, inclusiv lucrările și serviciile de interes public care se realizează printr-un act juridic numit „contract de concesiune”. Astfel, apare necesitatea de cunoaștere a tuturor particularităților ce se referă la tipul de contract menționat, fiind factori importanți în reglementarea, cunoașterea și utilizarea în practică a aspectelor contractelor de concesiune.

Cuvinte cheie: contract, concesiune, concedent, concesionar, caracter juridic, reglementare.

Tendința de concesionare a unui bun public a fost prezentă încă din dreptul roman, însă temeliile ale instituției concesionării se evidențiază abia în Evul Mediu. După căderea Imperiului Roman apare obiceiul de a transforma folosința pământului în ceva perpetuu, bazat pe un contract în schimbul unei rente. Astfel, concesionarul deținea doar posesiunea și folosința, iar proprietarul original putea păstra proprietatea bunului concesionat. În Evul Mediu, concesionarea bunurilor domeniului public era sursă de venituri pentru monarhi, mijloc al luptei politice și modalitate de răsplătire a loialității. Concesionarea s-a extins în prezent, nu mai sunt obiecte ale contractului doar terenurile, ci și alte bunuri, inclusiv serviciile care aparțin fie statului, fie unităților administrativ-teritoriale.

Instituția concesiunii prezintă numeroase aplicații, atât e plan politico-statal, cât și social. Pierre Delvolle definește concesiunea ca „o convenție prin care o persoană publică însărcinează cu prestarea unui serviciu public o întreprindere privată care asigură finanțarea lucrărilor, exploatarea lor și care este remunerată din redevențele percepute de la usageri”. În doctrina românească, Antonie Iorgovan arată că prin contractul de concesiune, o parte-concedentul transmite altei părți-concesionarul spre administrarea rentabilă, pe un teren determinat, în schimbul unei redevențe, o activitate economică, un serviciu public, o subunitate productivă sau un teren proprietate de stat.

Conform art.1 din Legea cu privire la concesiuni (nr. 534-XIII din 13.07.1995), concesiunea este un contract prin care statul sau unitățile administrativ-teritoriale cesează (transmite) unui investitor (persoană fizică sau juridică, inclusiv străină), în schimbul unei redevențe, dreptul de a desfășura activitate de prospectare, explorare, valorificare sau restabilire a resurselor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, de a presta servicii publice, de a exploata bunurile mobile și imobile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale care conform legislației sînt scoase integral sau parțial din circuitul civil, precum și dreptul de a desfășura anumite genuri de activitate, inclusiv cele care constituie monopolul statului, preluînd gestiunea obiectului concesiunii, riscul prezumtiv și răspunderea patrimonială.

Referindu-ne la instituția contractului de concesiune, o mare parte a literaturii de specialitate susține că, datorită naturii acestuia și mai ales datorită statutului juridic al concedenților (statul sau unitățile administrativ-teritoriale) ar aparține dreptului public și nu dreptului privat. Astfel, apar idei că ar trebui studiat în cadrul dreptului administrativ, ci nu a dreptului civil. Inspirîndu-se de doctrina franceză, unii autori califică contractul de concesiune mai întîi ca un act administrativ de gestiune, apoi ca un contract administrativ. Astfel apare presupunerea că acesta este motivul din care contractul de concesiune nu este reglementat de către codul civil al Republicii Moldova. Prin analogie menționăm că codul civil vechi al României la fel nu reglementa acest tip de contracte, însă o dată cu intrarea în vigoare a noului cod civil, la secțiunea a 3-a a capitolului II este prezentă reglementarea juridică a contractului de concesiune.

Caracterele juridice ale contractului de concesiune:

a.) negociabil de părți, adică concedentul și concesionarul dețin dreptul și libertatea de a negocia cu privire la clauzele contractuale, precum și referitor la modul de includere în contract a clauzelor esențiale stabilite de lege și a celor suplimentare liber convenite de părți.

b.) cu titlu oneros, deci atât concesionarul cât și concedentul urmează să obțină beneficii materiale, inclusiv financiare în rezultatul încheierii contractului de concesiune.

c.) bilateral (sinalagmatic) deoarece la încheierea contractului iau parte două părți, ambele părți deținând un quantum de drepturi și obligații.

d.) solemn, legea prevede expres forma contractului de concesiune și anume că acesta trebuie să fie încheiat în formă scrisă.

e.) cu executare succesivă, presupune faptul că contractul de concesiune durează în timp, din momentul încheierii pînă la încetarea relațiilor de concesiune și rezilierea contractului.

f.) netranslativ de proprietate, concesionarului îi sunt transmise doar dreptul de posesie și de folosință, nu și dreptul de dispoziție.

Conform legii cu privire la concesiuni, calitatea de *concedent* o are guvernul, în cazul concesiunii terenurilor și altor resurse naturale, și organele centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței lor, în cazul concesiunii bunurilor întreprinderilor de stat (municipale și a altor obiecte economice. *Concesionari* pot fi persoane fizice și juridice din Republica Moldova și alte state. Concesiunea se admite în toate ramurile economiei și cuprinde toate genurile de activitate, dacă aceasta nu contravine legislației. Pot face *obiectul* concesiunii:

a.) terenurile și alte resurse naturale, prospectarea, explorarea și valorificarea acestora;

b.) bunurile mobile și imobile ale domeniului public ori privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale

c.) lucrările și serviciile de interes public național sau local.

Procedura de concesiune presupune faptul că concedentul cedează concesionarului, în baza contractului de concesiune, drepturile sale de posesie și de folosință asupra obiectului concesiunii rezervîndu-și dreptul exclusiv de dispoziție asupra acestuia.

Acordarea concesiunilor are loc în următorul mod:

- organele centrale de specialitate pregătesc propunerile de concesiune și le prezintă spre examinare Guvernului. Autoritățile executive ale administrației publice locale pregătesc propunerile de concesiune și le prezintă spre examinare autorităților reprezentative ale administrației publice locale care, în termen de 20 de zile de la data primirii propunerilor, iau decizia privind oportunitatea lor.

- concedentul asigură publicarea comunicatelor informative în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Termenul de depunere a ofertelor de către solicitanții concesiunii va fi indicat în comunicatul informativ și nu va fi mai mic de 60 de zile de la data publicării acestuia. Cuprinsul documentelor și informațiilor ce țin de procedura de selectare a concesionarului se publică pe pagina web a Agenției, precum și pe alte pagini web.

- solicitanții concesiunii iau cunoștință de obiectele concesiunii, de documentele necesare și să înainteze ofertele respective în termenul stabilit în comunicatul informativ.

- are loc concursul de selectare a concesionarului

- în urma concursului are loc selectarea concesionarului și se încheie contractul de concesiune. În cazul în care obiectul concesiunii este solicitat de un singur ofertant, a cărui ofertă corespunde condițiilor stabilite de către concedent, încheierea contractului de concesiune se negociază cu acesta.

În Republica Moldova contractul de concesiune se încheie pe o perioadă ce nu poate depăși 50 de ani. În aspect comparativ, menționăm că în legislația rusă contractul de concesiune este încheiat pe termen determinat sau nedeterminat.

Concluzii: Concesiunile domeniului public au deținut un rol fundamental în progresul civilizației și la îmbunătățirea vieții sociale fără a prejudicia bugetul public, ci dimpotrivă aducându-i venituri. Este evident faptul că contractul de concesiune alături de alte contracte atât civile cât și administrative au avut un aport considerabil în sistemul de drept autohton și au influențat formarea fructuoasă a statului de drept.

Bibliografie

1. Legea nr.534 din 13.07.1995 cu privire la concesiuni//M.O.nr.67/752 din 30.11.1995.
2. Legea nr. 287 din 17.07.2009 privind Codul civil al României // M.O. nr. 505 din 15.07.2011, aplicabil din 01.10.2011 (art.871.Continutul contractului de concesiune) .
3. BELICCIU, L. „Contractul de concesiune”: Teză, Chișinău 2007.
4. TEACĂ, I. „Drept funciar”, Chișinău, U.T.M 2007.